

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2025-90-11>

УДК 336.1:[346.2:347.7]

Бодаковський В.Ю.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2862-5611>

Рудик О.Р.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0822-0580>

Bodakovskyy Volodymyr, Rudyk Olga
Ivan Franko National University

ПРОБЛЕМА СТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ КРАЇНИ В УМОВАХ КОН'ЮНКТУРНИХ КОЛИВАНЬ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ

THE PROBLEM OF THE STABILITY OF THE COUNTRY'S FINANCIAL SYSTEM IN THE CONDITIONS OF ECONOMIC FLUCTUATIONS ON INTERNATIONAL MARKETS

Стаття присвячена проблемам стабільності фінансової системи в умовах кон'юнктурних коливань на міжнародних ринках, а саме проциклічності у сфері глобальних фінансових та монетарних процесів. В процесі наукових розвідок виявлено взаємозв'язки між якістю фінансової політики центральних банків та стабільністю фінансового середовища країни, ідентифіковано основні складові фінансового механізму на макрорівні, які використовуються в системі управління фінансовими потоками, перспективні для імплементації в чинне законодавство та інституційне середовище держави. Актуалізовано роль макропруденційної політики та фінансових інститутів, які її реалізують, при формуванні інфраструктури фінансової системи, сформовано пропозиції, які дозволяють забезпечити стабільність систем у сфері фінансів, здійснювати теоретико-методологічну декомпозицію управлінських процесів та складових системи антикризового фінансового управління на макрорівні. Наукові розвідки та оцінка доробку вчених-фінансистів дозволили сформувати власне бачення механізму управління фінансовою системою країни, а особливо її інфраструктурою в довготерміновій перспективі.

Ключові слова: фінансова система, інфраструктура фінансової системи, фінансова політика, макропруденційна політика, економічна стабільність, фінансова стратегія, фінансова тактика, проциклічність.

The article is devoted to the problems of financial system stability in conditions of economic fluctuations in international markets, namely procyclicality in the sphere of global financial and monetary processes. In the process of scientific research, the relationship between the quality of the financial policy of central banks and the stability of the country's financial environment was identified, and the main components of the financial mechanism at the macro level, which are used in the financial flow management system and are promising for implementation in the current legislation and institutional environment of the state, were identified. The role of macroprudential policy and the financial institutions that implement it in forming the infrastructure of the financial system has been updated, proposals have been formulated that allow ensuring the stability of systems in the financial sector, and carrying out a theoretical and methodological decomposition of management processes and components of the anti-crisis financial management system at the macro level. Scientific research and assessment of the achievements of financial scientists allowed us to form our own vision of the mechanism for managing the country's financial system, and especially its infrastructure, in the long term. Directions for improving the architecture of the financial system are proposed by building a system of counterbalances and forming mutual competition between financial markets, and the relationship between the credit and securities markets is especially highlighted. It was emphasized that all components of the system are interconnected, and the stability of financial processes in the country's economy, especially ensuring economic growth and development, depends on the harmonization of the tax sphere, public finances, innovations, and the financial environment. It is important to emphasize that

innovations have been actualized, which, in our opinion, are the drivers of economic growth and development, changes in the qualitative structure of GDP, allow for the formation of reserves to withstand negative manifestations of procyclicality, reduce transaction costs, and increase labor productivity, demand for capital, and the quality of its structure.

Keywords: *financial system, financial system infrastructure, financial policy, macroprudential policy, economic stability, financial strategy, financial tactics, procyclicality.*

Постановка проблеми. Дослідження проблем забезпечення стабільності фінансової системи в умовах динамічних змін на міжнародних ринках актуалізоване в 2008–2009 роках під час деструктивних проявів світової фінансової кризи. Дестабілізація фінансових потоків спричинила потребу в новій парадигмі, яка свідчить про відсутність механізмів саморегуляції фінансового середовища, а макрофінансова політика, яка ґрунтується на традиційних інструментах стабілізації та монетарного регулювання, є неефективною як в коротко- так і довготерміновій перспективі. Кон'юнктурні коливання на міжнародних фінансових ринках дозволили трансформувати загальноприйняті алгоритми макроекономічного управління фінансовими процесами та відносинами. Сучасні реалії макрофінансового управління потребують ефективного механізму контролю, моніторингу та впливу на суб'єктів фінансової системи, які безпосередньо імплементовані в фінансове середовище та мають вагу при реалізації фінансових відносин у суспільстві. Це пов'язано з присутністю системних фінансових шоків, які мають імпліцитний та експліцитний характер в процесі функціонування економічної системи країни та можуть створити передумови для виникнення кризи як на національному так і глобальному рівні. Функціонування відповідної інфраструктури фінансової системи, яка має запобігати негативним проциклічним процесам є стратегічно важливим для економічного розвитку України, особливо в умовах гібридної агресії сусідніх держав. Саме тому дослідження проблем стабілізації фінансового середовища країни в умовах глобальних потрясінь є актуальним, своєчасним та стратегічно важливим для українського суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам стабільності фінансової системи та її взаємозв'язкам з глобальним фінансовим середовищем присвячено праці плеяди фінансистів-науковців, зокрема: Д. Ваньковича, О. Василика [1], В. Венгер [3], О. Глущенко, О. Грачова, Я. Дропи, А. Загороднього [5], В. Коваленка, О. Ковалока, В. Козюка [6], М. Крупки, Т. Латковської, Л. Миргородської [8], А. Нестеренко [11], О. Шитко [12], В. Федосова, Т. Філіпенко, С. Юрія тощо. Сучасний науковий інтерес до макрофінансового управління та фінансового середовища, який виник в умовах глобальних фінансових потрясінь, передбачає формування нових завдань та інноваційних парадигм

щодо об'єктів та предмету досліджень у сфері фінансової науки. Зазначене підтверджується відсутністю системного підходу до розуміння механіки взаємодії фінансової системи країни з іншими системами на світовій арені, комплексної оцінки ефективності реалізації грошової, кредитної політик та їх гармонізації з бюджетною, фіскальною та інноваційною зокрема.

Формулювання цілей статті. Метою статі є визначення на теоретико-методологічному рівні проблем стабілізації функціонування фінансового середовища країни в умовах деструктивних проявів на міжнародних ринках, кон'юнктурних змінах міжнародних фінансових відносин, формування ефективної фінансової політики суб'єктами інфраструктури фінансової системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Український науковий погляд на фінансові відносини у суспільстві сформував державоцентричну наукову теоретико-методологічну модель фінансового середовища, є економічною концепцією, що сприяє виконанню домінуючої функції держави, фокусуючись на політиці, яка спрямовує використання ресурсів і стратегій фінансування, таких як позики та оподаткування [12, с. 172]. На нашу думку, така парадигма фінансової науки не враховує ролі ринків при формуванні ефективної фінансової системи, що обумовлює відсутність низки інструментів фінансової політики, які дозволяють впливати на стабільність, рівень розвитку та гармонізують усі макроекономічні механізми управління сферами та ланками системи. Наголошуємо, що аргументом на потребу актуалізації ринків як об'єкту макрофінансового управління є відсутність в Україні розвинутого ринку цінних паперів. З одного боку, такий стан фінансового середовища нашої країни, пов'язаний з агресією росії та державними рішеннями, які вмотивовані формуванням захисту від спекулятивних дій, можуть мати деструктивні наслідки в довготерміновій перспективі, а з іншого – відсутністю дієвих механізмів та інфраструктури фінансової системи, яка спроможна забезпечити власну стабільність. Вважаємо, що виключно комплексний підхід до зазначеної системи дозволить підвищити ефективність макрофінансового управління, знизить регуляторні розриви та суперечності між державними політиками, проциклічність у фінансовому середовищі, підвищить опір від взаємозалежності ринків, сфер та ланок фінансової системи країни.

Необхідно наголосити, що фінансову систему в українському науковому середовищі розглядають з позиції фінансів і фінансового права: 1) як складну багаторівневу систему відкритого типу, що є структурованою сукупністю організованих і взаємопов'язаних елементів, об'єднаних загальним функціонуванням та єдиною метою, типами економічних відносин, які охоплюють усі форми державних та приватних фінансів [9, с. 75]; 2) як сукупність регульованих фінансово-правовими нормами окремих елементів фінансових відносин та фінансових інститутів, за допомогою яких держава створює, розподіляє та використовує централізовані та децентралізовані грошові фонди (централізовані державні фонди (державного бюджету), фінанси підприємницьких структур, централізовані цільові фонди, державний кредит, резервні та страхові фонди, фінансовий ринок [5, с. 371]. Фінансова система, на нашу думку, є сукупністю суб'єктів її інфраструктури, а саме фінансово-кредитних інститутів, установ і організацій різних форм власності, взаємовідносини між якими регламентовані інституційним середовищем у суспільстві за допомогою усталених правових норм, забезпечують формування, розподіл та перерозподіл ВВП, суспільного блага та національного багатства, формують умови для безперерйного функціонування економіки країни, її росту та зростання [2]. Отже, можемо стверджувати, що відсутність чіткої державної позиції та розуміння суті фінансової системи спричинили розбалансування її механізму управління та, зрештою, знизила якість стабілізаційних інструментів в процесі функціонування системи. Вважаємо, що виключно при законодавчо встановленій та науково обґрунтованій парадигмі фінансових відносин між представниками українського суспільства можливо вирішити базові проблеми стабільності фінансів країни та сформулювати ефективний механізм протидії кон'юнктурним коливанням на глобальному ринку.

На підставі наших наукових розвідок ми виявили, що макрофінансове управління на державному рівні має характер тактичного реагування на проблеми та виклики, які виникають в економіці країни. Це пов'язано з відсутністю гармонізованого законодавства у всіх сферах життєдіяльності суспільства, довготривалою гібридною інституціональною агресією росії, прогалинами в чинному законодавстві, яке регулює фінансову сферу, розбалансованій системі захисту майнових прав, особливо інвесторів та прав на інтелектуальну власність, низьким рівнем добробуту фізичних осіб, низьким рівнем прибутковості юридичних осіб та високим рівнем тінізації економіки країни. Тобто, можна стверджувати про відсутність системної взаємодії між фіскальним, монетарним, макропруденційним та бюджетним механізмами в Україні. Проблемаю також є відсутність

чіткого розуміння динамічності фінансової системи, що пов'язано з недостатнім рівнем релевантності статистичної макрофінансової інформації. Динамічність фінансової системи необхідно, на наше глибоке переконання, розглядати як «сукупність проявів фінансової діяльності та її правове визнання в країні з сформованою державною архітектурою. Присутня комплементарність між динамічними та статичними ознаками фінансової системи, які доцільно гармонізувати за допомогою інфраструктури як доречної фінансової категорії» [1]. Наголошуємо, що основною проблемою стабільності системи є відсутність своєчасної та достовірної інформації про стан ВВП, національного багатства, суспільного блага, грошової системи, фінансової результативності суб'єктів господарювання та рівня добробуту населення. Оцінка основних фінансово-економічних взаємозв'язків у країні свідчить про негативний вплив тіньового сектору економіки на якість державного управління, що пов'язано з низкою системних проблем у базових компонентах фінансової системи країни. Ухилення від фіскальних зобов'язань юридичними та фізичними особами спричиняє спотворення макрофінансової інформації, погіршує якість прогнозування, оцінку стану економіки та її декомпозиції, зниження спроможності держави при виконанні її функцій. Доцільно зазначити, що фінансова система України в умовах сьогодення оцінюється з позиції захисту її суверенного середовища в правовій площині. Її метою є забезпечення фінансування армії, розвиток воєнного оборонної галузі, підвищення здатності підприємств долати кризи, отримувати та направляти фінансові ресурси на захист країни [7, с. 141]. Зазначена мета передбачає два шляхи розвитку: 1) збільшення податкового тягаря на суб'єктів підприємництва та громадян; 2) системне комплексне реформатування, розпочинаючи з інституційного середовища, фінансів суб'єктів господарювання, інфраструктури та сфер фінансової системи системи в усіх їх проявах. На даному етапі розвитку України спостерігаємо перший варіант розвитку як пріоритетний при формування державної фінансово-господарської політики.

На нашу думку, основні інституційні проблеми стабільності фінансової системи необхідно вирішувати через загальноприйняті парадигми та їх гармонізацію, а саме економічну, наприклад, прихильником якої є В. Венгер [3, ст. 25], структурну, який підтримує Л. Миргородська [8, ст. 9], ринкову, яку розглядає в свої працях, наприклад, О. Шитко [10, ст. 66] та правову.

Економічна парадигма передбачає формування інфраструктури фінансової системи, яка шляхом використання монетарних та макропруденційних інструментів забезпечить стабільність шляхом нівелювання негативних явищ, які пов'язані з процикліч-

ністю монетарних та фінансових процесів в економіці, нівелює накопичення негативних явищ та системних проблем в банківському середовищі, стабілізує грошовий ринок та забезпечить захист розподілу та перерозподілу тимчасово вільних фінансових ресурсів як на національному так і на глобальному рівнях. Як зазначає В. Козюк [6, ст. 34], існує фундаментальний зв'язок між резервами та капіталом, їх поведінкою, що свідчить про глобальні кризи як механізм корекції надмірної експансії ліквідності, хоча не зачіпає глобальні монетарні процеси. У декларації G-20 містяться рекомендації щодо подолання проблем фінансової дестабілізації та розвитку фінансового сектору. Але відсутній механізм глобального системного моніторингу світової монетарної системи, що робить фінансові системи країн, які розвиваються уразливими до фінансових криз та гібридної фінансово-економічної агресії недружніх країн.

В Україні розуміння необхідності створення органів, що регулюють системні ризики, з'явилося з початком реформування банківського сектору економіки України в 2014 р., що знайшло своє втілення у створенні Ради з фінансової стабільності в 2015 році. Пізніше систему макропруденційного нагляду було удосконалено та ускладнено. Наразі можна виділити наступні рівні формування й реалізації макропруденційної політики в Україні: Рада з фінансової стабільності здійснює оцінку загроз сталого розвитку фінансової та банківської систем держави; на Комітет Національного банку України з фінансової стабільності покладено завдання ідентифікації й моніторингу системних ризиків, а також застосування інструментів макропруденційної політики; за організацію діяльності комітету відповідальним є Департамент фінансової стабільності. Варто зауважити, що система макропруденційного нагляду в Україні є найбільш подібною до тієї, що існує у Великій Британії [4, ст. 239].

Структурна парадигма передбачає пошук інноваційних проектів для удосконалення функціонування інфраструктури фінансової системи та її окремих суб'єктів шляхом розробки дієвих інструментів регулювання їх діяльності та визначення «коридору прийнятних управлінських рішень». Зазначимо, що нагальна потреба присутня при запуску ринку цінних паперів в Україні. Він не функціонує, що призводить до відсутності ряду інших компонентів українського фінансового середовища: 1) страхові компанії виходять на міжнародну арену для отримання прибутку; 2) пенсійна приватна система не має спроможності розвиватися в Україні через відсутність внутрішнього ринку з надійними фінансовими інструментами; 3) суб'єкти підприємництва відчують нестачу в альтернативних кредитах, інструментах залучення інвестиційного капіталу; 4) вартість трансакційних

витрати в економічному середовищі висока через низьку конкуренцію на внутрішніх фінансових ринках. Ринок цінних паперів не створює конкуренції кредитному ринку; 5) бюджетна система недоотримує потенційно можливі податкові надходження через відсутність високої обіговості тимчасово вільного капіталу в країні, особливо це стосується заощаджень громадян. А якщо враховувати, що інфляційні процеси знижують їх спроможності – економіка перебуває під загрозою системної стагнації. Зазначене свідчить про високий рівень залежності фінансової системи України від кон'юнктурних коливань на міжнародних ринках, що створює додаткові проблеми при забезпеченні її стабільності та захисті економіки від глобальних криз.

Ринкова парадигма передбачає взаємозалежність між підприємницьким середовищем, фізичними особами, фінансовим ринком та державними інститутами. Вона, на наш погляд ґрунтується на взаємовигідних інструментах залучення й розміщення тимчасово вільних фінансових ресурсів на фінансових ринках, формуванні механізмів доступності та ліквідності капіталу, збереження його вартості та отримання вигідної ренти в осяжному майбутньому. Наголошуємо, що ринкова система передбачає присутність: 1) системи противаг; 2) добросовісної конкуренції.

Система противаг передбачає взаємозалежність та конкурентне становище між ринками. На нашу думку, ринок кредитний потребує в такій системі ринку цінних паперів як стабілізаційної компоненти фінансової системи. Це дозволить знизити рівень трансакційних витрат, а саме вартість фінансових інструментів, посередницьких послуг, консалтингу тощо. Відновлення цінних паперів як інструментів залучення фінансових ресурсів запустить плеяду фінансового підприємництва: недержавні пенсійні фонди, страхові компанії, кредитні спілки, інвестиційні фонди спільного інвестування. Буде сформована сучасна архітектура фінансової системи та додаткова компонента її стабільності.

Правова парадигма передбачає належне закріплення фінансових відносин в кодексах, законодавчих та нормативних актах. Доцільно наголосити, що Конституція України містить основні положення, які регулюють фінансове середовище та систему України (ст. 41, 50, 55, 62, 84, 92), але декомпозиція оновлених положень зазначеного документу не знайшли своє продовження в Законі України «Про фінансову систему України», адже він залишився виключно проектом. Відсутня деталізація та роз'яснення для низки правових актів, які мають сприяти системності та консолідації при управлінні фінансами українського суспільства на макрорівні. Наші судження на основі проведених наукових розвідок містять вимо-

гу до державної системи управління в частині удосконалення законодавства, нівелювання прогалин у спроможності імперативних інструментів. Необхідно підкреслити, що вагомою стратегічно важливою проблемою забезпечення стабільності фінансової системи є відсутність якісного правового захисту інтересів власників фінансових ресурсів, капіталу та інвесторів, що унеможливує динамічний розвиток внутрішнього фінансового ринку та сприяє розвитку спекулятивної активності зовнішніх фінансових гравців. Тобто виникає потреба в адміністративному втручанні уряду країни в діяльність фінансового ринку. Формується «зачароване коло» в економіці, яке розірвати можливо виключно своєчасними та професійними рішеннями законодавчої влади, які, наполягаємо, мають ґрунтуватися на наукових інституційних доробках ЗВО, науковців та практиків.

Об'єднання вище описаних парадигм дозволить не тільки гармонізувати фінансові процеси в країні, сформувати механізм реалізації консолідованої фінансової політики, створити системну стабільність та компенсаційні механізми в інфраструктурі фінансової системи, а й сприятиме ефективності боротьби з проявами глобальної фінансової нестабільності, яка ґрунтується на зміні попиту на резерви, розірве замкнуте коло «резерви-ліквідність-потоки капіталу-резерви», зменшить негативний вплив «фінансових бульбашок».

Вважаємо, що український центральний банк має зосередити свою увагу на ціновій стабільності в економіці, еластичності й гнучкості валютного курсу, при збільшенні тимчасово вільного капіталу стримувати попит на нього, а резерви не розглядати як вагомий аргумент макрофінансової стабільності фінансової системи. Необхідна системна робота з усіма сферами системи. «Грошово-кредитно-макропруденційна політика» є вагомим аргументом забезпечення монетарної стабільності як її компоненти. Присутня гармонізація та взаємне доповнення цих політик, а бюджетна, податкова, інноваційна не мають належного доповнення на макрофінансовому рівні. Наслідком таких дисбалансів в системі державного управління є високий рівень дефіциту бюджетів усіх рівнів, зростання рівня інфляції, не-

гативне значення платіжного балансу країни, зростання тіньового сектору економіки, відсутність зворотного зв'язку та співпраці з представниками підприємницького середовища.

Висновки. Проблеми стабільності фінансової системи країни в умовах кон'юнктурних коливань на міжнародних ринках виникають за відсутності належної організації фінансових відносин у суспільстві, необхідних правових інструментів, архітектури противаг на фінансових ринках, яка стимулює конкуренцію та зростання доступності тимчасово вільних фінансових ресурсів, узгодженості між парадигмами фінансової науки, які відповідають вимогам сьогодення. Тобто, вважаємо, лише внутрішньонаціональна спроможність до самоорганізації та удосконалення інститутів держави дозволить якісно протистояти фінансовим кризам, штучним економічним загрозам і міжнародній глобальній конкуренції як ринкового так і гібридного типу. Насамперед наголошуємо, що стабільність системи залежить від проциклічності монетарних і фінансових процесів на глобальному рівні та механізмів забезпечення системної стабільності. Стратегічно важливим є актуалізація гармонізації взаємозв'язків між монетарним, податковим середовищем, бюджетною системою та стимулюванням науково-технічного розвитку країни. Фіскальна складова системи, насамперед, сприяє отриманню релевантної макрофінансової інформації, а це дає можливість здійснювати оперативне управління та прогнозування стану економіки на належному рівні. Державні фінанси, наприклад, відповідають за стан платіжного балансу, який важливий для організації стабілізаційної політики у сфері фінансів, адже позитивне сальдо між експортно-імпортними відносинами запобігає вимиванню капіталу з внутрішнього середовища економіки. Важливо наголосити, що інновації є рушієм економічного зростання та росту, зміни якісної структури ВВП, дозволяють сформувати резерви для протистояння негативним проявам проциклічності, знижують транзакційні витрати та підвищують продуктивність праці, фінансові результати суб'єктів господарювання, доступність фінансових інструментів для суб'єктів економіки, попит на капітал та якість його структури.

Список літератури:

1. Бодаковський В. Ю. Концептуалізація інфраструктури фінансової системи на основі її динамічних і статичних ознак. *Управління змінами та інновації*. 2024. № 9. С. 65–70. DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2024-9-13>
2. Бодаковський В. Ю., Рудик О. Р., Терешко О. М. Роль інфраструктури фінансової системи у забезпеченні економічного зростання України. *Проблеми системного підходу в економіці. Наукове видання. Збірник наукових праць*. 2025. № 2 (99). С. 56–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2025-2-9>
3. Венгер В. В. Фінанси : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019 р. 432 с.
4. Жердецька Л. В. Макропруденційна політика: світовий досвід та українська практика. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2016. Випуск 1 (60). С. 239–246.
5. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінансовий словник, 4-те вид., випр. та доп. Київ : «Знання». 2002. 566 с.

6. Козюк В. Проблема проциклічності у сфері глобальних фінансових та монетарних процесів. *Вісник НБУ*. 2009. Квітень. С. 34–40.
7. Коробцова Д. В. Правове забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 2. С. 141–146.
8. Миргородська Л. О. Фінансові системи зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008 р. 320 с.
9. Нестеренко А. С. Фінансова система України : правова характеристика та законодавче регулювання : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07 / Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2014. 455 с.
10. Шитко О. П. Фінансова система: підходи до визначення та кількісної оцінки. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 4. С. 66–73.
11. Фінансова стабільність. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability> (станом на 22.03.2025)
12. Finkler S. A. *Financial Management for Public, Health, and Not-for-Profit Organizations*. Upper Saddle. NJ : Pearson Prentice-Hall. 2004. Vol. 2nd ed. 636 p.

References:

1. Bodakovskyy V. Yu. (2024) Kontseptyalizatsiya infrastruktury finansovoyi sistemi na osnovi yiyi dinamichnih i statichnih oznak [Conceptualization of the infrastructure of the financial system based on its dynamic and static features]. *Upravlinnya zminami ta innovatsiyi – Change management and innovation*. Vol. 9. P. 65–70. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-9-13>
2. Bodakovskyy V. Yu., Ruduk O. I., Tereshko O. M. (2025) Rol infrastruktury finansovoi systemy u zabezpecheni ekonomichnoho zrostantia Ukrainy [The role of the financial system infrastructure in ensuring economic growth in Ukraine]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi. Naukove vydannia. Zbirnyk naukovykh prats-Problems of the Systemic Approach in Economics. Scientific Publication. Collection of Scientific Papers*. Vol. 2 (99). pp. 56–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2025-2-9>
3. Venger V. V. (2019) *Finansu [Finances]*. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury. 432 p. (in Ukrainian)
4. Zherdetska L. V. (2016) Makroprudentsiina polityka: svitovyi dosvid ta ukrainska praktyka [Macroprudential Policy: World Experience and Ukrainian Practice]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen – Bulletin of Socio-Economic Research*. Vol. 1 (60), pp. 239–246.
5. Zagorodniy A. G., Voznyuk G. L., Smovzshenko T. S. (2002) *Finansovuy slovnuk [Financial Dictionary]*. Kyiv : “Znanya”, 566 p. (in Ukrainian)
6. Koziuk V. (2009) Problema protsyklichnosti u sferi hlobalnykh finansovykh ta monetarnykh protsesiv [The problem of procyclicality in the sphere of global financial and monetary processes]. *Visnyk NBU – Bulletin of the National Bank of Ukraine*. Vol. 4, pp. 34–40.
7. Korobtsova D. V. (2022) Pravove zabezpechennia finansovoi bezpeky derzhavy v umovakh voiennoho stanu [Legal support for the financial security of the state under martial law]. *Analitichno-porivnialne pravoзнавство – Analytical and comparative law*. Vol. 2, pp. 141–146.
8. Murgorodska L. O. (2008) *Finansovi systemy zarubizhnykh krain [Financial systems of foreign countries]*. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 320 p. (in Ukrainian)
9. Nesterenko A. S. (2014) *Finansova systema Ukrainy : pravova kharakterystyka ta zakonodavche rehuliuвання [Financial system of Ukraine: legal characteristics and legislative regulation]* : dys.... d-ra yurud. nauk : 12.00.07 / Nats. un.-t “Odeska yurydychna akademiia”. Odessa. 455 p. (in Ukrainian)
10. Shutko O. P. (2006) *Finansova systema: pidkhody do vyznachennia ta kilkisnoi otsinky [Financial system: approaches to definition and quantification]*. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy*. Vol. 4, pp. 66–73.
11. *Finansova stabilnist. Natsionalnyi bank Ukrainy. [Financial stability. National Bank of Ukraine]*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/stability> (accessed March, 22, 2025).
12. Finkler S. A. (2004) *Financial Management for Public, Health, and Not-for-Profit Organizations*. Upper Saddle. NJ : Pearson Prentice-Hall. Vol. 2nd ed. 636 p.